

TANGAZO LA SERIKALI NA. 433 la tarehe 31/5/2024

SHERIA YA SERIKALI ZA MITAA (MAMLAKA YA WILAYA)
(SURA YA 287)

SHERIA NDOGO

(Imetengenezwa chini ya Kifungu cha 153 (1) (b))

SHERIA NDOGO YA KUZUIA NA KUDHIBITI SUMUKUVU YA HALMASHAURI YA WILAYA
YA ITILIMA YA MWAKA 2024.

Jina	1.	Sheria Ndogo hii itaitwa Sheria Ndogo ya Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu ya Halmashauri ya Wilaya ya Itilima ya Mwaka 2024.
Matumi zi	2.	Sheria Ndogo hii itatumika katika eneo lote la Mamlaka ya Halmashauri ya Wilaya ya Itilima.
Tafsiri	3.	Katika Sheria ndogo hii isipokuwa pale itakapoelezwa vinginevyo:

“Afisa Mwidhiniwa” maana yake ni Afisa yeyote wa Halmashauri aliyeteuliwa na Mkurugenzi kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;

“Halmashauri” maana yake ni Halmashauri ya Wilaya ya Itilima;

“kanuni bora za kilimo” maana yake ni uandaaji wa shamba kwa usahihi, upandaji mbegu bora kwa wakati na kwa nafasi sahihi, upaliliaji, utumiaji mbolea |

kwa usahihi, udhibiti wa wadudu na wanyama waharibifu, uvunaji na hifadhi sahihi ya mazao;

“kilimo” maana yake ni shughuli ya uzalishaji wa mazao;

“mkulima” maana yake ni mtu, taasisi, kampuni au kikundi cha watu anayejihusisha na shughuli za kilimo;

“mfanyabiashara” maana yake ni taasisi, kampuni, kikundi cha watu au mtu binafsi anayejihusisha na shughuli za kuuza au kununua mazao ya kilimo;

“Mkurugenzi” Maana yake ni Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Itilima au Afisa yeyote aliyeteuliwa kutekeleza majukumu ya Mkurugenzi;

“mazao” maana yake ni punje zinazotokana na mmea wa mhindi, mpunga, uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta, alizeti, shayiri, ulezi na mazao ya mizizi yatokanayo na mihogo, viazi;

“Kuvu” maana yake ni ukungu unaoota kwenye mazao;

“sumukuvu” maana yake ni sumu zinazozalishwa na kuvu wanao ota kwenye mazao;

“uhifadhi ” maana yake ni utaratibu wa

kutunza mazao katika sehemu ambayo
haisababishi mazingira ya uotaji wa
kuvu;

“ukaushaji” maana yake ni taratibu sahihi za
kupunguza unyevu kwenye mazao kwa
ajili ya matumizi au uhifadhi;

“usindikaji” maana yake ni hatua ya uchakataji
wa zao kwa lengo la kuongeza thamani;

“uvunaji” maana yake ni uondoaji wa mazao
kutoka kwenye mmea baada ya
kukomaa au kukauka;

“viashiria vya sumukuvu” maana yake ni dalili
zinazoonyesha uwepo wa sumukuvu
kwenye mazao ya mahindi, mpunga,
uwele, mtama, karanga, ngano, ufuta,
alizeti, shayiri, ulezi zilizovunjika, na
mazao ambayo hayajauka vizuri;

“viuatilifu” maana yake ni sumu ya kuua au
kuzuia wadudu waharibifu wa mazao;

Uratibu
na
Usima
mizi wa
Shughul
i za
kilimo
na
Udhibiti
wa
Sumuku
vu

4.-

(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka ya
kuratibu na kusimamia shughuli za
kilimo ndani ya eneo la Halmashauri
kwa lengo la kuzuia na kudhibiti
sumukuvu.

(2) Bila kuathiri masharti ya aya ndogo ya
(1) Halmashauri itakuwa na mamlaka
ya kufanya ukaguzi katika mashamba
au vyombo vya usafirishaji wa mazao

au maghala au kiwanda au eneo la
usindikaji kwa lengo la kusimamia
utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Uandaaji wa Shamba 5.- Mtu yeyote anayekusudia kulima, atapaswa
kuzingatia misingi ifuatayo:

- (a) kufuata njia sahihi za uandaaji wa Shamba;
- (b) kutayarisha shamba kwa wakati; na
- (c) kutochoma moto.

Upandaji wa Mazao. 6.- Mtu yeyote atakayepanda mazao atapaswa
kuzingatia njia sahihi za upandaji ikiwa ni
pamoja na:

- (a) kutumia mbegu bora;
- (b) kupanda mara mvua za kupandia zinapoanza kunyesha; na
- (c) kupanda kwa nafasi sahihi.

Utunzaji wa Mazao Shamba ni 7.- Mtu yeyote aliyepanda mazao atapaswa
kuyatunza kwa kuzingatia njia sahihi za
utunzaji wa mazao ikiwa ni pamoja na:

- (a) kutumia mbolea;
- (b) kupalilia kwa wakati; na

- (c) kudhibiti magonjwa, wadudu au wanyama waharibifu.

Uvunaji 8.- Mtu yeyote atakayevuna mazao atapaswa
wa kuvuna kwa kuzingatia kanuni bora za uvunaji
Mazao ikiwa ni pamoja na:

- (a) kuvuna mara baada ya mazao kukomaa au kukauka;
- (b) kusafirisha na kuhifadhi vizuri; na
- (c) kusafisha shamba baada ya kuvuna.

Ukaushaji 9.- Mtu yeyote atakayevuna mazao anapaswa
aji wa kuyakausha kwa kutumia njia sahihi mara tu
Mazao baada ya kuvuna ikiwa ni pamoja na:

- (a) njia za asili zisizoruhusu kuvu kuota;
- (b) kutumia maturubai, mikeka na vichanja vinavyozuia uchafuzi wa mazao; na
- (c) kukausha kwa njia yoyote sahihi itakayoelekezwa na mtaalam.

Uhifadhi 10.- (1) Mtu yeyote atawajibika kuhifadhi
i wa mazao kwa kutumia njia sahihi za
Mazao kiasili au za kisasa ambazo zitazuia kuota kwa kuvu.

- (2) Njia sahihi zinazoelekezwa kutumika kuhifadhi mazao ni pamoja na:
 - (a) mifuko isiyopitisha hewa;

- (b) magunia ya kawaida kwa ajili ya mazao yaliyowekwa viutilifu;
- (c) kihenge na kichanja bora cha asili;
- (d) silo au pipa maalum;
- (e) ghala bora lililo safi;
- (f) kutumia viutilifu kwenye mazao kwa kuzingatia ushauri wa kitaalam; au
- (g) njia nyingine kadri itakavyoshauriwa na wataalam.

Wajibu
wa
Halmas
hauri

11.- (1) Halmashauri katika utekelezaji wa Sheria Ndogo hii itakuwa na wajibu wa:

- (a) kuhamasisha na kutoa elimu ya uzalishaji na usimamizi wa mazao;
- (b) kuhamasisha uhifadhi wa mazao katika eneo au mahala salama ili kuepuka uchafuzi wa sumukuvu;
- (c) kuweka mazingira wezeshi ya upatikanaji wa pembejeo za kilimo;
- (d) kutunza kumbukumbu za mashamba yote ya mazao ya kilimo katika Kata na Vijiji ili

kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii;

- (e) kuanzisha, kuendeleza mashamba darasa na vituo maalum kwa ajili ya kutolea mafunzo ya udhibiti wa sumukuvu;
 - (f) kuanzisha na kuhamasisha wakulima na wadau wengine kujenga sehemu za kuhifadha mazao; au
 - (g) kuandaa uwepo wa vituo maalum vya kuuza na kununua mazao.
- (2) Bila ya kuathiri masharti ya aya ndogo ya (1) Halmashauri inaweza kumteua Afisa Mwidhiniwa kusimamia utekelezaji wa Sheria Ndogo hii.

Wajibu
wa
Mkulima

12.- Kila Mkulima atakuwa na wajibu wa:

- (a) kufanya shughuli za kilimo kwa kuzingatia kanuni bora za kilimo na usimamizi wa mazao kabla na baada ya kuvuna;
- (b) kutoa taarifa kwa Halmashauri kuhusu uwepo wa dalili za kuvu katika mazao; na
- (c) kushiriki mafunzo yaliyoandaliwa na Halmashauri ya kudhibiti sumukuvu na

kutekeleza ujuzi uliopatikana kwenye
mafunzo hayo.

Wajibu
wa
msafiris
haji	13.	Mtu yeyote anayesafirisha mazao anapaswa kuhakikisha vifungashio na vifaa anavyotumia kusafirisha mazao ni vikavu au visivyoruhusu maji au unyevu na vumbi kuingia ndani ili kuepusha kuvu kuota kwenye mazao.
Wajibu
wa
mfanya
biashara	14.	Kila mfanyabiashara wa mazao atakuwa na wajibu wa kuhakikisha ananunua au anahifadhi au anasafirisha au kuuza mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama inanyoonekana katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.
Wajibu
wa
Msindik
aji	15.	Kila msindikaji atakuwa na wajibu wa kusindika mazao ambayo hayana viashiria vya uwepo wa sumukuvu kama inanyoonekana katika Jedwali la Kwanza la Sheria Ndogo hii.
Makosa
na
Adhabu	16.	Mtu yeyote ambaye: (i) hata andaa, kupanda, kutunza shamba na mazao kwa usahihi;(ii) hatavuna kwa wakati mara baada ya mazao kukomaa;(iii) atachelewa kuondoa mazao shambani baada ya kuvuna;(iv) ataanika kwenye udongo, vumbi au

mchanga;

- (v) atakausha mazao katika mazingira yanayoweza kusababisha sumukuvu;
- (vi) atatumia viutilifu vilivyozuiliwa kutumika kwenye mazao;
- (vii) atauza mazao yenye viashiria vya sumukuvu;
- (viii) atasafirisha mazao kwa njia zitakazosababisha mazingira ya kuvu kuota;
- (ix) atatumia mazao yenye viashiria vya sumukuvu wakati wa usindikaji; au
- (x) atatenda jambo lolote lililokatazwa na Sheria Ndogo hii,

atakuwa ametenda kosa na endapo atapatikana na hatia atatozwa faini isiyopungua Shilingi elfu hamsini na isiyozidi Shilingi laki tatu au kutumikia kifungo kisichozidi miezi kumi na miwili jela au adhabu zote mbili kwa pamoja.

Kufifili
sha
kosa

17. Mkurugenzi anaweza kumtoza mtu yeyote aliyetenda kosa chini ya Sheria Ndogo hii kiasi cha Shilingi elfu hamsini iwapo mkosaji atakiri kosa kwa hiari na kuwa tayari kujaza fomu maalum iliyoambatishwa katika Jedwali la Pili la Sheria Ndogo hii.

JEDWALI LA KWANZA

(Limetengenezwa chini ya aya ya 14 na 15)

VIASHIRIA VYA SUMUKUVU

Namba	AINA YA MAZAO	HALI YA UNYEVU AU KUVU	MWONEKANO WA PUNJE
1	Mahindi	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu – rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo
2	Karanga	Punje kuwa na unyevu	Punje kuwa na ukungu au kuvu – rangi kahawia au nyeusi au kijani au njano kuwa na harufu ya uvundo

JEDWALI LA PILI

(Limetengenezwa chini ya aya ya 17)

FOMU YA KUFIFILISHA KOSA

Mimi Nakiri **KWA HIARI YANGU MWENYEWE** mbele ya.....ambaye ni Mkurugenzi wa Halmashauri ya Wilaya ya Itilima kwamba mnamo tarehe.....ya Mwezi..... Mwaka nilitenda kosa la kukiuka masharti ya aya ya ya Sheria Ndogo za (Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu) ya Halmashauri ya Wilaya ya Itilima ya Mwaka 2024.
Kwa mamlaka aliyopewa Mkurugenzi Mtendaji wa Halmashauri ya Wilaya ya Itilima, Niko tayari kulipa kiasi cha Shilingi..... kwa ajili ya kufifilisha Kosa nililotenda chini ya Sheria Ndogo za (Kuzuia na kudhibiti Sumukuvu).

**NATHIBITISHA KWAMBA MAELEZO HAPO JUU NI YA KWELI NA NIMEYATOA
MIMI MWENYEWE KWA HIARI YANGU KADRI YA UFAHAMU WANGU.**

Leo tarehe.....ya Mwezi.....Mwaka.....
Jina.....Saini.....

MBELE YA:

Jina.....
Wadhifa.....
Saini.....
Tarehe.....

Lakiri ya Halmashauri ya wilaya ya Itilima imebandikwa kwenye Sheria
Ndogo hii kufuatia azimio lililopitishwa katika Mkutano Maalum wa
Halmashauri ya Wilaya ya Itilima uliofanyika tarehe 26 Mwezi Agosti
Mwaka 2022 mbele ya;

ELIZABETH M. GUMBO
*Mkugenzi Mtendaji
Halmashauri ya Wilaya ya Itilima*

DAUDI M. NYALAMU
*Mwenyekiti wa Halmashauri
Halmashauri ya Mji wa Itilima*

NAKUBALI,

Dodoma,
30 Januari 2023

MOHAMED OMARY MCHENGERWA (MB)
*Waziri wa Nchi – Ofisi ya Rais
(Tawala za Mikoa na Serikali za Mitaa)*